

vnitřně diferencovatelných elementů fyzického, biotického a lidského původu. Subsystem druhé úrovně představuje chorický rozměr diferenciace, která zdůrazňuje rozdíly v poloze hmotných elementů krajiny. Subsystem třetí úrovně je rozměr chronologický, využívající rozdíly mezi předešlými a výslednými stavy látkových elementů a také rozdíly mezi minulými a výslednými polohami těchto elementů. Diferenciace časového rozměru krajiny má, stejně jako oba předchozí subsystemy, několik úrovní. Na základě takto pojímané syntetické koncepce krajiny možno objektivněji poznat a následně účinněji řešit i důležité problémy životního prostředí. Vyčleněním synergetického subsystemu krajiny, který je ve smyslu geografické syntézy uspořádaný do tří hlavních vrstev, vytvoříme předpoklady nejen pro studium charakteru vztahů mezi nimi, ale i pro studium míst a příčin poruch. Spodní vrstvu tvoří prvky fyzikální, střední biotické a horní vrstvu elementy lidské činnosti.

Z teoretického hlediska lze hovořit též o dvouvrstevném subsystemu a to o přírodní a antropogenní struktuře. Studium charakteru vztahů a závislosti mezi vrstvami má klíčový význam pro nápravu nedostatků životního prostředí.

Vyplývá z toho, že ekonomické a ekologické záležitosti se dostávají do nejtěsnějších kontaktů. Je to v podstatě jeden spojený ekonomiko-ekologický problém (či ekologicke-ekonomický), který má ještě jednu dimenzi — obecně sociální. Jde o formování ekologické morálky, což naznačuje další nové souvislosti této problematiky s pedagogikou, psychologii a sociologií a vyžaduje kvalitativně vyšší úroveň působení ve školských a mimoškolských zařízeních a v masových sdělovacích prostředcích. Zahrnutí ekologických aspektů životního prostředí do systému celoživotní výchovy a vzdělávání se musí stát společenskou potřebou. Každý člověk, ať stojí v společenské dělbě práce na kterémkoliv stupni, si

musí být vědom toho, že plní roli nejen tvůrce materiálních hodnot, ale i roli jejich spotřebitele včetně přírodních zdrojů. Teprve tehdy se

stane součástí a tvůrcem svého životního prostředí.

Stanislav Horník, Petr Chalupa

Vymedzenie pojmu životné prostredie

Na právnickej fakulte UK v Bratislave sa konal dňa 26. 2. 1991 seminár k aktuálnym otázkam životného prostredia. V hlavnom referáte doc. JUDr. R. Rapant, CSc. vyzdvihol dva základné aspekty, o ktoré sa treba opierať pri definícii pojmu: vymedziť všeobecný pojem životného prostredia, a vymedziť jeho obsah tak, aby bol použiteľný z hľadiska práva. Dôležitosť tohto vyplýva z existencie viacerých definícií životného prostredia. Súčasne sa zaoberal otázkou, či do pojmu životné prostredie treba zahrnúť aj medziľudské vzťahy, alebo ide iba o hmotnú realitu. Poukázal tiež na druhý problém, či je pracovné prostredie samostatnou zložkou životného prostredia, alebo je to súčasť pracovného práva.

Koreferát doc. JUDr. K. Tóthovej, CSc. nadviazal na problematiku hlavného referátu. Medziľudské vzťahy nepovažuje za súčasť pojmu životné prostredie, ale treba ich chápať ako životné podmienky. Je medzi nimi kvalitatívny rozdiel, pretože pre životné prostredie platia prevažne prírodné zákony a pre životné podmienky prevažne spoločenské.

V diskusií JUDr. J. Klapáč, CSc. zdôraznil, že právna definícia musí mať v popredí človeka a nie je správne rozdeľovať životné prostredie na hmotný a nehmotný svet. Poukázal na potrebu definície životného prostredia pre vedecké a peda-

gogické účely. nie však pre legislatívu. Svoj názor odôvodnil tým, že pojem časom zostarne a stane sa brzdou v aplikačnej praxi. Prof. Ing. V. Zapletal, CSc. je toho názoru, že životné prostredie zahŕňa prírodné podmienky a tie, ktoré si človek vytvoril sám. Medzi prírodnými a spoločenskými vzťahmi existujú vzájomné súvislosti. Upozornil na to, že do životného prostredia nemožno zahrňovať faktory, ktoré ho znečisťujú, ako napr. hluk, vibrácie, emisie. Ide o negatívne javy, ktoré pôsobia na životné prostredie, ale netvorí jeho zložky. Doc. JUDr. P. Škultéty, CSc. citoval Ústavný zákon o základných ľudských právach, kde sa v článku 35 každému garantuje právo na priaznivé životné prostredie. Otázky týkajúce sa návrhu zákona o životnom prostredí rozoberal v diskusii doc. JUDr. R. Rapant, CSc. Návrh vypracoval Federálny výbor pre životné prostredie. Vzťahuje sa len na všeobecné stránky životného prostredia, neupravuje jednotlivé zložky a čiastkové problémy. Tie budú predmetom úpravy iných zákonov.

V závere sa účastníci dohodli, že budú častejšie organizovať odborné semináre venované problematike životného prostredia, navrhli spoluprácu pri celoživotnom vzdelávaní a výmenné medzifakultné prednášky.

Marta Škoricová

